

Надія
МІРОШНИЧЕНКО

ДРУГИЙ ШАНС ДЛЯ ТЕАТРУ, ЩО ДАЄ ДРУГИЙ ШАНС...

Театр-студія... Можливо, незабаром цей вираз зникне з обігу театральної громадськості. А ще років з десять тому, коли театри й театрики росли, як гриби після дощу, це слово було символом альтернативи поважним традиційним осередкам Мельпомени, проводився фестиваль театрів-студій у Києві. Три роки тому він фактично збанкрутував за відсутністю дійових осіб... Куди ж вони поділися? Деякі з них "одержавились", стали стаціонарними, деякі зосередилися виключно на експериментальній роботі, є такі, що перейшли в іншу форму існування - нетеатральну. Але більшість цих театрів просто зникла. І натомість нові нині практично не з'являються. Ми хочемо розповісти про один з театрів-студій, що виник паралельно з іншими, але мав особливу долю.

Камерний - театр з невибагливою і водночас претензійною (якщо згадати О.Таїрова) назвою, якому хронічно нещастило, але зараз він починає набирати нової якості. Йому вже сім років - вік критичний, проте тривалий час театр був відомий лише вузькому колу глядачів. З одного боку - через відсутність особливої реклами та незручність розташування (на вулиці Єреванській невеличкий зал - 70 місць) - адже в Києві практично всі театри, крім хіба що Театру драми і комедії, розташовані в центрі. З іншого боку - причини внутрішнього характеру. "Камерний" мав досить непоганий старт - енергійну групу молодих акторів, ділового директора (Н.Кальченко), спонсорів. Студійці активно працювали, гастролювали, були в хорошій професійній формі й сподівалися створити в такий спосіб базу для майбутнього якісного зрушення. Тут ставили такі режисери, як

Петро Миронов, Микола Бондар і Тамара Карпінська у виставі "Зіграй-но ще раз!" за В.Алленом.

М.Карасьов, О.Заболотний, але ніхто з них не затримувався і не пропонував цілісної програми театру. Театрові бракувало майстра - художнього керівника. Адже більшість театрів-студій перетворилися на цілісне мистецьке явище саме завдяки наполегливості режисера-автора концепції. З цією метою до театру запросили С.Дубініна. Але професіонал в режисурі не був організатором. Поступово театр втратив приміщення, апаратуру, мініавтобус (зароблені самими студійцями), почали розбігатися актори. У 1993 році, коли театр був на повному нулі, його очолила новий директор - Олена Іванченко (актриса театру), яка спромоглася втримати театр, хоча він не є бюджетним і працює на принципах антрепризи - на проценті з прокату. А за умов нашої податкової політики, що прирівнює театри до розважальних закладів на кшталт

казино й стриптиз-барів, та неможливої публіки - це вельми складно (хоча такі стосунки - чесніші і дієвіші, ніж існуюча надлишкова театрально система). Сюди навідувалися режисери, переважно молоді - І.Тихомиров ("Ворона й опудало" К.Мамонтова), М.Богданов ("Дещо про жінку" Г.Ару). Камерний брав участь у фестивалях - зокрема Театрів-студій, Молодих драматургів "Півострів-95", конкурсі Київська Пектораль. Але театр здебільшого використовували чи як стартовий майданчик (наприклад, вистава "Не від світу цього" за О.Островським, реж.С.Дубінін, яка отримала другу премію на фестивалі Театрів-студій, випущена на базі театру, була перенесена до ТЮГу), чи як "адміністративно-сировинну" базу - зокрема для Театру класичної п'єси О.Балабана.

На початку 1997 року до театру

прийшла нова група акторів - переважно з театру "Золоті ворота" - і зокрема, "чоловік-театр" Петро Миронов, про якого хотілося б сказати кілька слів. Талановитий і майстерний - рівень його творчого потенціалу засвідчує блискуче виконання ролі Калігули в однойменній виставі за А. Камю (театр "Золоті ворота") - він, крім "планової" акторської роботи, викладає акторську майстерність, знімається в кіно, пише вірші і навіть створив був власний театр "Астрея", в більшості вистав якого сам був і режисером, і актором, і художником, і навіть робітником сцени. Окремі залишки цього театру й були перенесені до Камерного - це "Казка про Федота-стрільця" В.Філатова, "Ваш вихід, Ахматова!" - наближені до поетичного театру. Власне, їх можна сприймати як акторську творчу лабораторію. І це цікаво, коли актор є справді особистістю. А про це свідчить ще один акторський експеримент - з останніх прем'єр театру - Шекспірівський "Гамлет", вирішений як ... моновистава.

Окрім цих робіт, в театрі йде вистава зовсім іншого гатунку - поставлена за сучасною п'єсою "Зіграй-но ще раз!" Вуді Аллена, (вперше в Україні). В основі сюжету - історія одного літератора, якого покинула жінка, а співчутлива пара друзів намагається знайти йому нову, створюючи численні комедійні ситуації з претендентками. Написана як "а ля бульварна", "добре зроблена", п'єса ця має ще й другий план - світ творчих і особистих фантазій головного героя та драматичну колізію - кохання до дружини друга. Режисер і виконавець головної ролі - незмінний Петро Миронов. У виставі також задіяні Микола Бондар, Світлана Руїс і Тамара Карпінська. Постановку об'єктивно можна назвати "акторською" - легка, грайлива, з каскадом різнобарвних образів, наповнена імпровізацією, але той факт, що виконавець є водночас режисером (це завжди складно поєднувати) не зовсім позитивно впливає на результат, бракує оригінального сценографічного вирішення.

Серед вистав Камерного театру поки що переважали казки. І це зрозуміло, адже дитяча публіка - найбільш стабільна, а нехтувати публікою за подібної організації не доводиться. Окреслимо дві постановки молодих режисерів

- дитячий хіт - "Ворона й опудало" за К.Мамонтовим (режисер І.Тихомиров) та "Нові пригоди трьох поросят" - драматургічний дебют В.Вяткіна (режисер О.Мірошніченко). Перша - ліричний мюзикл - своєрідна притча про дружбу. Цікава акторська робота О.Іванченко (Ворона). "Нові пригоди трьох поросят" - вестернізоване травестіювання класичного сюжету - своєрідний перевертень - поросята переслідують миролюбного хижака, який перевдягається в Рембо, аби провчити розбишак. Вистава вийшла динамічною, грайливою, смішною, але дещо нерівною (зокрема, затягнутий фінал).

Окресливши побіжно репертуар театру, спробуємо виділити тенденції цього мистецького організму. З об'єктивних причин Камерний має інший тип стосунків із публікою - більш реальний, на відміну від стаціонарних бюджетних театрів, і це задає інший тон: він ніби ближчий до залу, гостріше відчуває глядача (зокрема, це проявляється в дитячих виставах). З іншого боку, він спрямований не на елітно-заможних, акцентуючи розважально-епатажне (як комерційний театр), і не на елітно-мистецьких, акцентуючи інтелектуально-епатажне (як театр експериментальний), а, скоріше, на звичайну реальну публіку. Але разом з тим, в театрі немає закостенілої традиційності, там не бояться пробувати. Тому тут може співіснувати різне - Шекспір і Ахматова, В.Аллен і В.Вяткін. У них немає ставлення до класики, як до чогось епохального і зарозумілого, але й немає недовіри до незнайомого неопробованого матеріалу (як доказ - сучасні тексти). Інакше тут витракували й бульварну драматургію - не солодково-розважально, з претензією на багате видовище, а виносячи на перший план ігрову природу матеріалу. При театрі існує також театральна студія для дітей - поки що безкоштовна - це важлива робота з потенційним глядачем. Таким чином, Камерний - ніби маленький театральний острів у Залізничному районі - з власними законами та ієрархією. Сподіваємося, що театр вже починає виходити з "периферії" мистецького життя. У його творчих планах і репетиціях - "Кохання дона Перлімпліна" Ф.Г.Лорки, "Маленькі трагедії" О.Пушкіна, "І все-таки, я тебе зрад-

Олена Іванченко та Ярослав Кальченко у виставі "Ворона й опудало" за К.Мамонтовим.

жу" Н.Нежданої, "Вітрило біле, вітрило чорне" Е.Сіксу.

Замість післямови. Такий театр вижив попри раціональні міркування, і чи зможе він виринути - не лише в творчому сенсі, а й життєвому, - невідомо. Адже сучасна театральна політика зовсім не сприяє студійному рухові, який ще кілька років тому був досить потужним, - вона лише зафіксувала минулі здобутки. Йдеться не про утримання, а лише про умови для розвитку, які штучно було згорнуто. Коли поруч з усталеними, багатими на традицію театрами народжуються нові - різні: комерційні й експериментальні, аматорські й антрепризи зірок (навіть на короткий час) - це надає динаміки, мобільності мистецькій ситуації. І ще одне - коли в театрах ідуть скорочення, а кожна постановка дається нелегко, подібні театри - шанс для численної армії акторів, режисерів, художників, драматургів - реалізуватися. І це нормальний процес, який існує у всьому світі.